

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 czerwca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Wydział (...) Umów Międzynarodowych w O. odmówił M. L. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu wskazano, że M. L. nie udokumentował 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego ustalanego na dzień 1 stycznia 1999r. Na podstawie przedłożonej dokumentacji organ rentowy przyjął za udowodnione na dzień 1.01.1999r. łącznie 24 lata, 10 miesięcy i 12 dni okresów podlegających uwzględnieniu, w tym 24 lata, 2 miesiące i 9 dni okresów składkowych oraz 8 miesięcy i 3 dni okresów nieskładkowych, z czego staż pracy w warunkach szczególnych wyniósł 17 lat, 1 miesiąc i 2 dni. Nadto w decyzji wyszczególniono okresy zatrudnienia, które zostały przyjęte do stażu pracy, tj. począwszy od 3 września 1973r. /decyzja – k. 32 akt ZUS/.

Odwołanie od powyższej decyzji do Sądu Okręgowego w Opolu wniósł M. L. w dniu 4 lipca 2017r., kwestionując zaskarżoną decyzję i wnosząc o ponowne przeliczenie okresów zaliczanych do stażu pracy, w tym uwzględnienie okresów ubezpieczenia wynikających z zatrudnienia w Niemczech przy pracy sezonowej w okresach od 2.04.1991r. do 31.05.1991r. i 1.06.1993r. do 31.07.1993r. podczas urlopu bezpłatnego /odwołanie – k. 2/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu wskazano, że instytucja niemiecka D. R. B. B. potwierdziła brak okresów ubezpieczenia M. L. /odpowiedź na odwołanie – k. 4-5/.

Postanowieniem z dnia 27 lipca 2017r., w sprawie o sygnaturze akt V U 1202/17, Sąd Okręgowy w Opolu stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi /postanowienie – k. 7/.

Na rozprawie w dniu 15 marca 2018r. wnioskodawca podniósł, że organ rentowy do stażu pracy nie zaliczył okresu pierwszej klasy (...) Szkoły (...) w Ł., do której uczęszczał w roku szkolnym 1972/1973, w trakcie której pobierał praktyczną naukę zawodu w Ł. Zakładach (...) /protokół rozprawy – k. 43v, min. 21:07:27:24 CD k- 44/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. L. urodził się (...) Wniosek o emeryturę złożył w dniu 23 marca 2017r. Wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego /okoliczności bezsporne; a nadto wniosek – k. 2-8 akt ZUS/.

W roku szkolnym 1972/1973 M. L. był uczniem klasy pierwszej (...) Szkoły (...) w Ł. w zawodzie ślusarz mechanik i otrzymał promocję do klasy drugiej /świadectwo szkolne – k. 35/.

W roku szkolnym 1973/1974 i 1974/1975 kontynuował naukę, każdorazowo otrzymując promocję do następnej klasy w normalnym toku nauki /okoliczność bezsporna/.

Uczniami (...) Szkoły (...) w Ł. w latach 1972-1975 byli M. P. i R. K., z tym, że uczęszczali do klasy B, a wnioskodawca w tym samym czasie do klasy A. Uczniowie nie spotykali się na praktycznych zajęciach, gdyż z uwagi na uczęszczanie do innych klas odbywali je w innych dniach, ale widywali się w szkole /zeznania świadka M. P. – k. 42v, min. 8:11-13:24 CD k- 44; zeznania świadka R. K. – k. 42v-43, min. 13:24-18:50 CD k- 44/.

Nauka w (...) Szkole (...) w Ł. trwała 3 lata i nie obejmowała okresu wakacji szkolnych. W ramach nauki w pierwszej klasie uczniowie przez trzy dni w tygodniu mieli zajęcia teoretyczne, a przez pozostałe dwa dni tygodnia odbywali praktyczną naukę zawodu w Ł. Zakładach (...). W drugiej i trzeciej klasie praktyczna nauka zawodu odbywała się przez trzy dni w tygodniu, gdyż dniem roboczym była również sobota /zeznania świadka M. P. – k. 42v, min. 8:11-13:24 CD k- 44; zeznania świadka R. K. – k. 42v-43, min. 13:24-18:50 CD k- 44, dowód z przesłuchania M. L. – k. 43, min. 21:07-27:24 w zw. z k. 42, min. 1:46-5:47 CD k- 44/.

Wszyscy uczniowie odbywali praktyczną naukę zawodu, która polegała na wykonywaniu czynności o charakterze pomocniczo-przygotowawczym. Praktyki rozpoczynały się o godzinie 7 lub 8 i trwały przez 6 godzin dziennie. Uczniowie byli przydzielani do poszczególnych działów. W każdym z działów kierownik kierował ich do konkretnych pracowników, przy których uczyli się zawodu. Praktyczna nauka zawodu była obowiązkiem szkolnym, była wystawiana ocena, która decydowała o klasyfikacji do następnej klasy /zeznania świadka M. P. – k. 42v, min. 8:11-13:24 CD k- 44; zeznania świadka R. K. – k. 42v-43, min. 13:24-18:50 CD k- 44 dowód z przesłuchania M. L. – k. 43, min. 21:07-27:24 w zw. z k. 42, min. 1:46-5:47 CD k- 44/.

Praktyczna nauka zawodu odbywała się na podstawie umowy zwartej pomiędzy rodzicami ucznia i zakładem pracy. W pierwszej klasie uczniowie nie otrzymywali wynagrodzenia, w drugiej klasie – ok. 400-500 zł, zaś w trzeciej klasie – ok. 600-700 zł /zeznania świadka M. P. – k. 42v, min. 8:11-13:24 CD k- 44, zeznania świadka R. K. – k. 42v-43, min. 13:24-18:50 CD k- 44, dowód z przesłuchania M. L. – k. 43, min. 21:07-27:24 w zw. z k. 42, min. 1:46-5:47 CD k- 44/.

Wnioskodawca udokumentował na dzień 1 stycznia 1999r. ogólny staż pracy w wymiarze 24 lat, 10 miesięcy i 12 dni, w tym 24 lata, 2 miesiące i 9 dni okresów składkowych oraz 8 miesięcy i 3 dni okresów nieskładkowych /decyzja – k. 32 w aktach ZUS/.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał za udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - 17 lat, 1 miesiąc i 2 dni /decyzja – k. 32; zaświadczenie – k. 19 w aktach ZUS/.

Instytucja niemiecka D. R. B. B. potwierdziła brak okresów ubezpieczenia M. L. /pismo – k. 29-30 w aktach ZUS/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentacji znajdującej się w aktach organu rentowego, świadectwa szkolnego wnioskodawcy oraz w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań świadków M. P. i R. K. będących w spornym okresie uczniami tej samej szkoły, choć innej klasy, ale także odbywających praktyki w tym samym zakładzie, co wnioskodawca, a zatem osób posiadających wiedzę odnośnie charakteru odbywanych przez wnioskodawcę w spornym okresie praktyk i ich odpłatności. Sąd dał wiarę zarówno zeznaniom świadków jak i odwołującego, którzy spójnie opisywali sposób prowadzenia przez szkołę praktycznej nauki zawodu, ich wymiar oraz wysokość wypłacanego wynagrodzenia. Świadkowie zgodnie zeznali, iż w pierwszej klasie praktycznej nauki nie wypłacano im wynagrodzenia ale sam tok nauki niczym nie różnił się od nauki praktycznej w kolejnych latach.

W ocenie Sądu zeznania wnioskodawcy oraz świadków M. P. i R. K. dają dostateczną podstawę do przyjęcia, iż w okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 20 czerwca 1973 roku (data wystawienia świadectwa szkolnego) wnioskodawca w ramach nauki w (...) Szkole (...) w Ł. odbywał praktyczną naukę zawodu w Ł. Zakładach (...) na podstawie umowy o naukę zawodu. Zeznania wnioskodawcy oraz wskazanych wyżej świadków, są spójne, logiczne i wiarygodne. Pomimo braku dokumentów zachowanych z tamtego okresu czasu, a w szczególności umów o naukę zawodu, brak jest podstaw do ich dyskredytacji. Zeznania wnioskodawcy i świadków stanowiły w tym zakresie wiarygodne źródło ustaleń faktycznych mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sąd nie dopatrzył się żadnych okoliczności pozwalających na ich zdyskredytowanie. Wynika z nich jednoznacznie, że w pierwszej klasie praktyczna nauka zawodu przebiegała w taki sam sposób jak w kolejnych klasach a ponadto była obowiązkowa. Jedyną różnicą był brak podpisywania umów na piśmie i wypłata wynikającego z tej umowy wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku Nr 748), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku

przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku (art. 196 ustawy) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz,
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu (wg stanu prawnego do dnia 31 grudnia 2012 roku) stanowił, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Od dnia 1 stycznia 2013 roku ust. 2 w/w przepisu uległ zmianie poprzez rezygnację ustawodawcy z warunku rozwiązania stosunku pracy (ustawa z dnia 11 maja 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw - art. 1 - Dz. U. z 2012r., poz. 637).

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat (dla mężczyzn), oraz mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat (dla mężczyzn).

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż wnioskodawca spełnia przesłanki ustawowe: co do wieku - wnioskodawca ukończył 60 lat w dniu (...), nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz posiadania co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu wnioskodawca spełnia również warunek, co posiadania minimalnego wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych wbrew stanowisku organu rentowego w tym zakresie.

Organ rentowy uznał, że M. L. do dnia 1 stycznia 1999 roku udowodnił 24 lata, 10 miesięcy i 12 dni, w tym 24 lata, 2 miesiące i 9 dni okresów składkowych oraz 8 miesięcy i 3 dni okresów nieskładkowych. Zatem do minimalnego wymiaru ogólnego stażu zatrudnienia, tj. do 25 lat, brakuje skarżącemu 1 miesiąca i 18 dni.

Wnioskodawca wnosił o zaliczenie do ogólnego stażu pracy okresu zatrudnienia w Ł. Zakładach (...), gdzie wykonywał pracę jednocześnie będąc uczniem pierwszej klasy (...) Szkoły (...) w Ł. w roku szkolnym 1972/1973. Pozostałe lata nauki zostały zaliczone przez organ rentowy do ogólnego okresu ubezpieczeniowego.

Podkreślić w tym miejscu należy, w myśl art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne, albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne - m.in. zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 rokiem.

Zgodnie z treścią art. 12 ust. 1 i 2 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 15 lipca 1961 roku o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. z 1961 r. Nr 32 poz. 160), zasadnicze szkoły zawodowe mogły działać również jako szkoły przykładowe, które były zakładane, utrzymywane oraz prowadzone przez zakład pracy

Zatrudnienie osób młodocianych w spornym okresie czasu regulowały przepisy ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczenia do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz. U z 1958 roku nr 45 poz. 226 ze zm. w wersji obowiązującej na dzień 1 stycznia 1969 r) a także dekretu i rozporządzenia.

Zatrudnienie młodocianych po dniu 8 maja 1945 roku a przed dniem 1 stycznia 1975 rokiem regulowały zatem przepisy dekretu z dnia 2 sierpnia 1951 roku o pracy i szkoleniu zawodowym młodocianych w zakładach pracy (Dz. U. Nr 41, poz. 311 ze zm.) oraz wydanego z upoważnienia tego dekretu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 1952 roku (Dz. U. Nr 21, poz. 135), a także ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226 ze zm.).

Zgodnie z zapisem art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku nauka zawodu młodocianego trwa zależnie od zawodu od 2 do 4 lat. Przepis art. 9 ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy nakładał na zakład pracy przyjmujący młodocianego na naukę zawodu obowiązek zawarcia na piśmie indywidualnej umowy.

Zgodnie z zapisem art.3 powyższej ustawy młodociani mogą być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu nauki zawodu , przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Natomiast przepis art.9 powyższej ustawy stanowi, że zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy jest obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zostało wykazane, że wnioskodawca będący uczniem pierwszej klasy (...) Szkoły (...) w Ł. nie zawarł z Ł. Zakładami (...) umowy o naukę zawodu na piśmie ale nauka taka faktycznie miała miejsce. Jak wynika bowiem z zeznań wnioskodawcy oraz przesłuchanych w sprawie świadków od pierwszej klasy wnioskodawca i świadkowie w takim samym rozmiarze uczestniczyli w nauce zawodu odbywającej się w zakładzie pracy. We wszystkich klasach od I do III, praktyki trwały po 6 godzin. W pierwszej klasie nauka zawodu odbywała się dwa dni w tygodniu a w pozostałych klasach trzy dni w tygodniu. Zasady odbywania praktyk na terenie zakładu cały czas były takie same. Jediną różnicę stanowił brak umowy pisemnej i wynagrodzenia. W ocenie Sądu pomimo, że umowa nie zawierała wynagrodzenia za praktyczną naukę zawodu w pierwszej klasie, to należy uznać sporny rok nauki wnioskodawcy, tj. (...) za okres zatrudnienia. W ramach nauki w pierwszej klasie w (...) Szkole (...) w Ł. M. L. przez dwa dni tygodnia odbywał praktyczną naukę zawodu w Ł. Zakładach (...). Praktyki rozpoczynały się o godzinie 7 lub 8 i trwały przez 6 godzin dziennie. Obejmowały wykonywanie czynności o charakterze pomocniczo-przygotowawczym pod nadzorem pracownika wyznaczonego przez kierownika działu. Jako uczeń M. L. odbywał praktyczną naukę zawodu w różnych działach Ł. Zakładów (...). Praktyczna nauka zawodu była obowiązkowa i decydowała o klasyfikacji do następnej klasy. W ocenie Sadu należy przyjąć ,że w realiach rozpoznawanej sprawy również pierwszy rok odbywania praktycznej nauki zawodu w szkole przykładowej powinien być traktowany jako okres zatrudnienia w świetle art.10 powyższej ustawy powinien być traktowany jako okres zatrudnienia. Zasadnie podnosi wnioskodawca ,że poza obowiązkiem zawarcia umowy na piśmie i brakiem wynagradzania za świadczoną pracę pierwszy rok nauki zawodu niczym nie różnił się od pozostałych. Już w pierwszym roku nauki wnioskodawca

spełniał wszystkie przesłanki do zawarcia z nim umowy o naukę zawodu. Trudno dopatrzeć się uzasadnienia dlaczego na pierwszy rok nauki w szkole umowy nie zawarto natomiast zawarto je w dwóch kolejnych latach nauki. W ocenie wnioskodawcy sytuacja taka jest dla niego krzywdząca i niczym nie uzasadniona skoro z zeznań wnioskodawcy i świadków wynika, że przebieg nauki i jej organizacja była jednakowa a wnioskodawcy i pozostali uczniowie uczyli się zawodu w taki sam sposób. Niesporządzenie pisemnej umowy o naukę zawodu nie przesądza o niemożliwości zakwalifikowania spornej pracy jako okresu składkowego z art. 6 ust. 2 pkt 3 u.e.r.f.u.s. Decydujące jest bowiem w tym wypadku ustalenie, czy wnioskodawca faktycznie wykonywał zatrudnienie na warunkach określonych w ustawie z 1958 r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy./ vide : wyrok SA w Szczecinie w sprawie III AUa 267/16 z dnia 4 stycznia 2017 roku LEX nr 2287468 , wyrok SN z dnia 28 czerwca 2016 roku w sprawie I UK 256/15 LEX nr 2093747 /

Podkreślenia wymaga, że wnioskodawcy do ogólnego staży pracy brakuje tylko miesiąc i 18 dni dlatego odczuwa on jako wyjątkowo krzywdzące niezaliczenie mu nauki zawodu w pierwszej klasie szkoły zawodowej

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że M. L. będąc uczniem (...) Szkoły (...) w Ł., powinien mieć zawartą umowę pisemną o naukę zawodu a tym samym powinien mieć zaliczony jako okres zatrudnienia - na podstawie art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku - okres nauki zawodu ślusarza mechanika od dnia 1 września 1972r. do 20 czerwca 1973r. (data wystawienia świadectwa szkolnego)czyli okres praktycznej nauki zawodu w pierwszej klasie. Skarżący w sposób wystarczający wykazał, że sporny okres miał charakter „zatrudnienia młodocianego” w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej, wykonywanego faktycznie na podstawie zawartej umowy o naukę zawodu (będącej jedną z form zatrudniania młodocianych, wymienioną w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy).

Reasumując Sąd przyjął, iż wnioskodawca legitymuje się minimalnym 25-letnim stażem pracy okresów składkowych i nieskładkowych oraz spełnia pozostałe przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę w dniu 23 marca 2017 roku, wiek 60 lat uzyskał w dniu 15 kwietnia 2017 roku, a zatem prawo do emerytury należało wnioskodawcy przyznać od dnia 15 kwietnia 2017 roku tj. od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. L. prawo do emerytury od dnia 15 kwietnia 2017 roku.

ZARZĄDZENIE

Wyrok z uzasadnieniem i pouczeniem doręczyć zgodnie z wnioskiem zawartym na k- 47 akt wraz z żądanymi dokumentami

16.04.2018 r 4